

Висновки

Перевірка кандидата на наявність морально-етичних якостей є процедурою із різкою відмінністю від звинувачення у вчиненні злочину. Аргументів, яких може бути вдостачу для сумніву у доброчесності особи, не завжди може бути достатньо для притягнення до кримінальної відповідальності. У першому випадку має бути пропорційний та зважений розсуд особи, яка уповноважена визначити наявність моральних якостей. З іншого боку, якщо висновок про недоброчесність ґрунтується виключно на документах слідства чи на звинуваченнях у вчиненні кримінального правопорушення, без власної і самодостатньої перевірки, може відбуватись порушення гарантій презумпції безвинності. При визначенні морально-етичних якостей слід уникати передчасних звинувачень у вчиненні злочину, натомість раціонально обґрунтовувати будь-який сумнів із дотриманням відповідного балансу прав людини та суспільних інтересів.

Список використаної літератури:

1. Allenet de Ribemont v. France, 10 February 1995, § 36, Series A no. 308.
2. Vanjak v. Croatia, no. 29889/04, § 69-72, 14 January 2010.
3. Šikić v. Croatia, no. 9143/08, § 54-55, 15 July 2010.

Ключові слова: морально-етичні якості, доброчесність, презумпція безвинності.

Ключевые слова: морально-этические качества, доброчестность, презумпция невиновности.

Key words: moral and ethical qualities, integrity, presumption of innocence.

ГЛИНЯНИЙ ІВАН ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

ПРОЦЕДУРНІ ТА НЕТРАДИЦІЙНІ ЦЕНЗИ У СИСТЕМІ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИБОРЧИХ ЦЕНЗІВ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Під класифікацією звичайно розуміється системний поділ та впорядкування понять і явищ. Групування понять з точки зору їх обсягу, розклад родового поняття на видові поняття, що його складають, відбуваються на основі певної ознаки. Якщо в основу поділу покладено всі можливі ознаки, то в наявності справа з класифікацією [1, с. 129].

Виборчі цензи можуть бути класифіковані на такі, що є об'єктивними за природою (вік, дієздатність, національність, стать тощо) або зумовлені реальними потреба суспільства (громадянство, осілість, моральний аспект, грамотність (освіта), майновий стан, професія, родинні відносини тощо) [2, с. 92].

Зазвичай, виборчі цензи класифікують за певними законодавчими обмеженнями активного та пасивного виборчого права, але у літературі та політичній практиці нерідко ще виділяють «**процедурні цензи**», що представляють собою нормативно закріплені процедури реалізації активного і (або) пасивного виборчого права, обставлені цілим рядом свідомо нездійсненних або важких у виконанні умов (іноді таку загороджувальну функцію виконує сукупність цензів, кожен з яких окремо є цілком розумним).

Процедурні цензи не відносяться до загальної класифікації виборчих цензів, а тому потребують увагу, так як обмежують активне та пасивне виборче право громадян поряд з загальними виборчими цензами.

До «процедурних цензів» можна віднести, зокрема, такі:

1) сукупність «жорстоких цензів», які нівелюють пасивне виборче право для певних категорій претендентів («чужаків»), наприклад, в Мікронезії в штаті Чуук ценз осілості для губернатора становить 25 років, ще губернатор повинен народитися на території штату або бути його представником за походженням свого роду [3, с. 265];

2) складна процедура реєстрації громадян як виборців для здійснення активного виборчого права (існує в ряді країн Європи і Америки);

3) у всіх п'ятдесяти штатах США є закони, які регламентують внесення імен кандидатів від третьої партії (чи не Республіканської і не Демократичної) в списки кандидатів (виборчі бюлетені) [4, с. 248], що встановлюють ряд важких у виконанні вимог як до кандидатів, так і до ініціаторів їх висунення (наприклад, в деяких штатах збір підписів на підтримку висунення кандидатів від третьої партії скорочений до одного тижня, встановлено вимогу до збирачеві підписів – бути жителем штату і т.д.);

4) мовний ценз, який в ряді держав носить латентний характер і проявляється, наприклад, у виготовленні виборчих бюлетенів, інших виборчих документів, ведення передвиборної агітації та інформування виборців виключно на державному чи іншій мові, що передбачає фактичне необхідність володіння такою мовою для участі в голосуванні, при цьому серед юридичних вимог до осіб, які мають активним виборчим правом, вимога володіння зазначеним мовою відсутня. Мовні бар'єри і низький рівень грамотності також можуть бути навмисно використані, щоб ізолювати і маргіналізувати переміщених виборців. В Азербайджані вимога уряду застосовувати латинський алфавіт є прикладом того, як мовний бар'єр став перешкодою для переміщених виборців, які до свого переміщення, головним чином, звикли користуватися кириличним алфавітом. В Туреччині заборона використання інших мов, крім турецької, у політичних кампаніях перешкождала участі курдських виборців у виборах, ускладнюючи здійснення свідомого вибору [5].

«Процедурні цензи» відносяться до числа прихованих цензів і можуть бути названі такими лише з певним допущенням.

В Україні пропонуються нові (нетрадиційні) цензи. Зокрема, відмічається, що «варто прийняти на час переходу нині окупованих районів Донбасу під юрисдикцію українського права, «сепаратистський ценз», аби лідери та активісти невизнаних республік не мали відразу можливості

потрапити до парламенту чи інших місцевих органів влади за списком всеукраїнських чи місцевих політичних сил...можливо взяти до уваги для тих, хто обирається кандидатом в депутати чи мери міст, селищ, сіл, «цензу професійності» (це актуально для мерів, які мали б досвід управління містом чи супровідну освіту)... доречно введення й такого незвичайного цензу для тих хто хоче стати обраним політиком й для тих, хто визначає, кому бути обраним, тобто виборців – «цензу по корупційному досвіду». Це значить, якщо людина за рік чи два до виборів мала звинувачення у політичній чи економічній корупції, вона тимчасово позбавляється виборчих прав. Під такий ценз мають підпадати також члени дільничної виборчої комісії, територіальної виборчої комісії, Центральної виборчої комісії» [6].

За загальним правилом, у відношенні права бути обраним в принципі можуть встановлюватися більш суворі обмеження, ніж по відношенню до права обирати. Крім того, з обмеженням виборчих прав тісно пов'язане питання позбавлення виборчих прав певних груп населення (наприклад, громадян, які тривалий час проживають поза межами території держави, осіб, які вчинили певні злочини, «негромадян», громадян, підданих процедурі люстрації [7] і т.п.).

З питаннями встановлення цензів та їх подальшої відміни (подолання) в політичній практиці нерідко пов'язуються різноманітні аспекти запровадження квот у виборчому процесі, які передбачають в ході формування тих чи інших, як правило, представницьких, органів публічної влади «резервування» певної кількості мандатів, що підлягають заміщенню, за деякими категоріями населення (етнічних і гендерними меншинами і т.д.).

У літературі існує думка [8, с. 516], що збереження в сучасному конституційному праві ряду зарубіжних країн наявності квот для окремих категорій (груп) населення з метою забезпечити їм представництво в парламенті, по суті, є відхиленням від принципу рівності виборчого права; міжнародне право визнає таке відхилення допустимим, якщо мова йде про спосіб подолання історичної дискримінації цих груп.

Таким чином, потреба перегляду виборчих цензів та освітлення процедурних цензів є актуальним питанням для законодавця та демократичного суспільства, для покращення виборчого процесу.

Список використаної літератури:

1. Философский энциклопедический словарь. – М., 2004. – 859 с.
2. Марцеляк О. В. Правова природа й види цензів у виборчому праві / О. В. Марцеляк, С. М. Марцеляк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2015. – Вип. 33(1). – С. 79-93.
3. Туровский Р.Ф. Политическая регионалистика. М.: Издательский дом ГУ ВШЭ, 2006. – 385 с.
4. Паренти М. Демократия для избранных. Настольная книга о политических играх в США / Пер. с 7-го англ. изд. М.: Поколение, 2006. – С. 248-250.
5. Erin Mooney and Balkees Jarrah, The Voting Rights of Internally Displaced Persons: The OSCE Region, Germany: Dual Nationality Change [Електронний

ресурс]: march 1999. – volume 6. – Number 3. – Режим доступу: http://migration.ucdavis.edu/mn/more.php?id=1753_0_4_0

6. Гаврилюк Д. Про виборчий ценз / Д. Гаврилюк // Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/1913972-proviborchiy-tsenz.html
7. Ларин А. А. Люстрация как основание ограничения избирательного права // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://teoria-practica.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/2014/4/yurisprudentsiya/larin.pdf.
8. Андреева Г.Н., Старостина И.А. Избирательное право в России и зарубежных странах / Под ред. А.А. Клишаса. М.: Норма, 2010. – 563 с.

Ключові слова: процедурні виборчі цензи, нетрадиційні виборчі цензи, виборчий процес, квоти, мовний ценз, класифікація виборчих цензів, активне та пасивне виборче право, виборчий ценз професійності.

Ключевые слова: процедурные избирательные цензы, нетрадиционные избирательные цензы, избирательный процесс, квоты, языковой ценз, классификация избирательных цензов, активное и пассивное избирательное право, избирательный ценз профессионализма.

Key words: procedural electoral qualifications, non-traditional electoral qualifications, electoral process, quotas, language qualification, classification of electoral qualifications, active and passive suffrage, electoral qualification of professionalism.

КУНЕЦЬ ПРИНА ЮРІЙВНА

*Національна академія внутрішніх справ,
аспірант кафедри конституційного права та прав людини*

ГАРАНТІЇ СТАТУСУ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ КОМІТЕТІВ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Реалізація парламентськими комітетами своїх конституційно-владних повноважень та належне виконання покладених на них завдань і функцій потребує низки встановлених на законодавчому рівні гарантій.

Більшість науковців розглядають гарантії як обов'язковий елемент правового статусу будь-якого органу влади і посадової особи, оскільки, з одного боку, вони створюють необхідні юридичні умови для перетворення закріплених у законодавстві прав і свобод з можливостей на реальність [1, с. 27], а з іншого – забезпечують виконання посадових обов'язків [2, с. 224]. Однак в юридичній літературі зустрічаються різні термінологічні обороти чи-то «об'єкти гарантій», як-от «гарантії (депутатської) діяльності», «гарантії (депутатських) повноважень» та «гарантії статусу (депутата)» [3, с. 111]. На думку Убері Т. П., формулювання «*гарантії депутатської діяльності*» більш чітко виражає обсяг і зміст депутатських гарантій, оскільки включає в себе сукупність тих прав і обов'язків, реалізація яких, в рамках наданих їм повноважень, гарантована депутатам [3, с. 111]. Натомість ми вважаємо, що коректно застосовувати саме термін «гарантії статусу», оскільки, як було зазначено